

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 listopada 2016 roku po rozpatrzeniu wniosku z dnia 24 października 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawczyni B. B. prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentowała 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 14 lat, 11 miesięcy i 25 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął za udokumentowany ogólny staż pracy wnioskodawczyni w wymiarze 20 lat, 1 miesiąc i 14 dni, w tym 15 lat, 1 miesiąc i 3 dni okresów składkowych i 5 lat i 11 dni okresów nieskładkowych (ograniczone do 1/3 okresu składkowego). Poinformował, że przy ustalaniu 15 – letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego, dla poratowania zdrowia, szkoleniowego, pozostawania przez nauczycieli w stanie nieczynnym, przebywania przez nauczycieli na urlopie na dalsze kształcenie się, a także wypłacanych po dniu 15 listopada 1991 roku wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego.

/decyzja - k. 9-9 odwrót akt ZUS/

Decyzją z dnia 21 grudnia 2016 roku po rozpatrzeniu wniosku z dnia 13 grudnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawczyni prawa do ponownego ustalenia prawa do emerytury na podstawie art. 114 ustawy emerytalnej i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. Poinformował, że przy ustalaniu 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględniono wypłaconych po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków chorobowych (w tym okresy niewykonywania pracy, za które nauczycielowi wypłacono na podstawie ustawy Karta Nauczyciela wynagrodzenia za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy, np. z powodu choroby za okres od dnia 15 listopada 1991 r. do dnia 31 lipca 1992 r.). Nieobecność z powodu choroby od dnia 15 listopada 1991 roku do dnia 31 lipca 1992 roku do ogólnego stażu pracy - w przypadku nauczyciela - jest uwzględniana jako okres składkowy. W związku z powyższym okres składkowy w kapitale początkowym wynosi 15 lat, 1 miesiąc i 2 dni, a staż w szczególnych warunkach/charakterze : 14 lat, 11 miesięcy i 25 dni.

/decyzja - k. 14 akt ZUS/

B. B. decyzje organu rentowego z dnia 9 listopada 2016 roku i z dnia 21 grudnia 2016 roku uznała za krzywdzące i w dniu 27 stycznia 2017 roku złożyła odwołanie, wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie prawa do świadczenia. Podniosła, iż organ rentowy nie uwzględnił do ogólnego stażu pracy okresu nauki w Studium (...), natomiast do okresu pracy w szczególnych warunkach nie uwzględnił okresu wypłaconych po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków chorobowych, tj. okresu od dnia 15 listopada 1991 r. do dnia 31 lipca 1992 r. Wniosła także o uwzględnienie do ogólnego stażu pracy okresu zatrudnienia w przedszkolu przyzakładowym przy (...) im. S. H. w Ł. od dnia 15 listopada 1976 roku do czerwca 1977 roku z uwzględnieniem pracy w trakcie organizowanych przez zakład kolonii dla dzieci jako okresu składkowego, oraz okresu urlopu bezpłatnego od dnia 27 lutego 1981 roku do dnia 13 marca 1981 roku jako okresu nieskładkowego.

/odwołania - k. 2, k. 2 akt o sygn. VIII U 429/17/

W odpowiedzi na odwołania z dnia 27 lutego 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o ich oddalenie, argumentując jak w zaskarżonych decyzjach.

/odpowiedzi na odwołania - k. 3-4, 3-4 akt o sygn. VIII U 429/17/

Na rozprawie w dniu 12 czerwca 2017 roku pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołania, natomiast pełnomocnik organu wnosił o oddalenie odwołań. Wnioskodawczyni sprecyzowała roszczenie, wnosząc o uwzględnienie do

ogólnego stażu okresu odbywania praktyk wakacyjnych w ramach nauki w Studium na koloniach letnich w P. organizowanych przez Zakłady (...) od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku oraz w K. organizowanych przez Przedsiębiorstwo (...) od dnia 5 lipca do dnia 31 sierpnia 1977 roku.

/stanowiska stron – 00:00:55 - płyta CD k. 22/

Decyzją z dnia 22 czerwca 2017 roku z urzędu Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentowała 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 14 lat, 11 miesięcy i 25 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął za udokumentowany ogólny staż pracy wnioskodawczyni w wymiarze 20 lat, 1 miesiąc i 14 dni, w tym 15 lat, 1 miesiąc i 3 dni okresów składkowych i 5 lat i 11 dni okresów nieskładkowych (ograniczone do 1/3 okresu składkowego). Poinformował, że przy ustalaniu 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego, dla poratowania zdrowia, szkoleniowego, pozostawiania przez nauczycieli w stanie nieczynnym, przebywania przez nauczycieli na urlopie na dalsze kształcenie się, a także wypłacanych po dniu 15 listopada 1991 roku wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego. Organ uwzględnił okres nauki w Studium (...) od dnia 1 września 1976 roku do dnia 31 sierpnia 1978 roku, jako okres nieskładkowy, który w myśl art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej został ograniczony do 1/3 okresów składkowych.

/decyzja - k. 20-20 odwrót akt ZUS/

B. B. decyzję organu rentowego z dnia 22 czerwca 2017 roku uznała za krzywdzącą i w dniu 27 lipca 2017 roku złożyła odwołanie, wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie prawa do świadczenia.

/odwołanie - k. 2 akt o sygn. VIII U 1622/17/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 24 sierpnia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w zaskarżonej decyzji. Dodał, że uwzględniony okres nauki w Studium (...) pozostaje bez wpływu na prawo do wcześniejszej emerytury. Wyjaśnił, że brak jest możliwości uznania okresu zatrudnienia od listopada 1976 roku do czerwca 1977 roku na podstawie przedłożonej pracowniczej książeczki zdrowia.

/odpowiedź na odwołanie – k. 5-5 odwrót akt o sygn. VIII U 1622/17/

Postanowieniem z dnia 8 marca 2017 roku Sąd połączył sprawę z odwołania od decyzji z dnia 21 grudnia 2016 roku prowadzoną pod sygn. VIII U 429/17 ze sprawą z odwołania od decyzji z dnia 9 listopada 2016 roku prowadzoną pod niniejszą sygnaturą akt do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

/postanowienie –k. 6 akt o sygn. VIII U 429/17/

Postanowieniem z dnia 11 września 2017 roku Sąd połączył sprawę z odwołania od decyzji z dnia 22 czerwca 2017 roku prowadzoną pod sygn. VIII U 1622/17 ze sprawą z odwołania od decyzji z dnia 9 listopada 2016 roku i z dnia 21 grudnia 2016 roku prowadzoną pod niniejszą sygnaturą akt do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

/postanowienie – 00:01:27 akt o sygn. VIII U 1622/17- płyta CD k. 13/

W piśmie procesowym z dnia 1 września 2017 roku pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o uwzględnienie do okresu pracy w warunkach szczególnych wnioskodawczyni okresu zatrudnienia na stanowisku nauczyciela – wychowawcy na turnusach kolonijnych w latach 1977-1978.

/pismo – k. 25/

Na rozprawie w dniu 11 września 2017 roku pełnomocnik wnioskodawczynie poparł odwołania, precyzując, że wnosi o uwzględnienie do okresu pracy w warunkach szczególnych wnioskodawczynie okresu zatrudnienia w charakterze wychowawcy kolonijnego w (...) im. S. H. w Ł. R. K. od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku oraz od dnia 1 do 31 lipca 1978 roku, w Przedsiębiorstwie (...) od dnia 5 lipca do dnia 31 lipca 1977 roku oraz okresu zatrudnienia w przedszkolu przyzakładowym przy (...) im. S. H. w Ł. R. K. w charakterze nauczyciela od listopada 1976 roku do czerwca 1977 roku. Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołań.

/stanowiska – 00:01:24, 00:09:06 - płyta CD k. 28/

W piśmie procesowym z dnia 25 września 2017 roku pełnomocnik wnioskodawczynie sprecyzował odwołanie, wnosząc o uwzględnienie do okresu pracy w warunkach szczególnych wnioskodawczynie:

- okresu zatrudnienia w przedszkolu przyzakładowym przy (...) im. S. H. R. – K. w Ł. od dnia 1 listopada 1976 roku do dnia 30 czerwca 1977 roku,

- okresu zatrudnienia w charakterze nauczyciela na koloniach letnich w P. organizowanych przez (...) im. S. H. w Ł. R. K. od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku, od dnia 23 lipca do 17 sierpnia 1978 r. oraz na koloniach letnich w K. organizowanych przez Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) od dnia 5 lipca do dnia 31 lipca 1977 roku.

/pismo – k. 31-32/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczynie B. B. urodziła się w dniu (...).

/bezsporne, wniosek o emeryturę – k. 1- 4 akt ZUS/

Począwszy od dnia 1 września 2015 roku tj. od następnego dnia po rozwiązaniu stosunku pracy ubezpieczona ma przyznane prawo do emerytury na podstawie ustawy Karta Nauczyciela (nr świadczenia (...)). Wysokość świadczenia wyniosła 2193,62 zł brutto.

/bezsporne/

W dniu 24 października 2016 roku skarżąca wystąpiła z wnioskiem o ponowne ustalenie wysokości świadczenia dołączając PIT-8B celem zaliczenia pracy w firmie (...)- (...) S. A. i umowę o pracę z (...) oraz dwa zaświadczenia z dnia 25 maja 2016 roku z Zespołu Szkół i (...) w Z..

/bezsporne/

Decyzją z dnia 7 listopada 2016 roku po rozpatrzeniu wniosku z dnia 24 października 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 114 ust 1 oraz art. 6 i 7 ust. 1 pkt. 9 ustawy emerytalnej oraz § 22 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasady wypłaty tych świadczeń odmówił B. B. prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury przyznanej na podstawie ustawy Karta Nauczyciela (nr świadczenia (...)). W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że przedłożona do wniosku umowa o pracę z dnia 2 maja 1977 roku bez dodatkowego dokumentu potwierdzającego fakt podjęcia i zakończenia zatrudnienia pozostaje bez wpływu na wysokość świadczenia. Brak także podstawy prawnej do zaliczenia okresu nauki w Kolegium Nauczycielskim i Studium (...). Natomiast przedłożona informacja o dochodach oraz pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (Pit-8B) za rok 1995 nie powoduje zmiany udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych ponieważ rok 1995 zaliczono do stażu w oparciu o zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wydane przez Przedszkole Miejskie nr 207.

/bezsporne/

W dniu 24 października 2016 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o wcześniejszą emeryturę. B. B. nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

/bezsporne; wniosek o emeryturę – k. 1- 4 akt ZUS /

Zaskarżoną decyzją z dnia 9 listopada 2016 roku po rozpatrzeniu wniosku z dnia 24 października 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentowała 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 14 lat, 11 miesięcy i 25 dni.

/decyzja - k. 9-9 odwrót akt ZUS/

W dniu 13 grudnia 2016 roku wnioskodawczyni wniosła o ponowne przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, załączając nowe dokumenty, tj. zaświadczenie o ukończeniu wyższych studiów na Uniwersytecie (...) oraz zaświadczenie Zespołu Szkół i (...) w Z..

/pismo i zaświadczenia – k. 10-12 akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 21 grudnia 2016 roku po rozpatrzeniu wniosku z dnia 13 grudnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawczyni prawa do ponownego ustalenia prawa do emerytury na podstawie art. 114 ustawy emerytalnej i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

/decyzja - k. 14 akt ZUS/

W piśmie z dnia 7 lutego 2017 roku organ rentowy poinformował B. B., iż okres nauki w studium wychowania przedszkolnego należy traktować jako okres nauki w szkole wyższej w rozumieniu art. 7 pkt. 9 w/w ustawy, jeżeli został zaliczony przez szkołę wyższą na poczet wyższych studiów zawodowych I stopnia lub studiów wyższych uzupełniających. Wskazano, iż w celu uwzględnienia okresu takiej nauki jako okresu nieskładkowego konieczne jest przedłożenie informacji z uczelni, potwierdzające fakt zaliczenia nauki w studium wychowania przedszkolnego na poczet studiów wyższych.

/pismo – k. 15 akt ZUS/

Decyzją z dnia 22 czerwca 2017 roku wydaną z urzędu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przeliczył wnioskodawczyni emeryturę (nr świadczenia (...)) od dnia 1 maja 2017 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek na podstawie art. 113 ustawy emerytalnej. Organ uwzględnił okres nauki w Studium (...), jako okres nieskładkowy, który w myśl art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej został ograniczony do 1/3 okresów składkowych.

/bezsporne/

Zaskarżoną decyzją z dnia 22 czerwca 2017 roku z urzędu Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentowała 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a jedynie 14 lat, 11 miesięcy i 25 dni

/decyzja - k. 20-20 odwrót akt ZUS/

Wnioskodawczyni uczęszczała w okresie od dnia 1 września 1976 roku do dnia 31 sierpnia 1978 roku do Studium (...) w Ł. w trybie dziennym. W ramach nauki odbywała praktyki pedagogiczne m.in. na koloniach letnich w P. od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku oraz w K. od dnia 5 lipca do dnia 31 sierpnia 1977 roku. W indeksie potwierdzono odbycie tych praktyk, za które wystawiono oceny.

/zaświadczenie – k. 11 akt ZUS, indeks – koperta k. 10, zeznania wnioskodawczyni 00:20:54 - płyta CD k. 50 w zw. z 00:01:07 - płyta CD k. 22 oraz w zw. z 00:07:04 – płyta CD k. 50 w zw. z 00:06:07 – płyta CD w aktach o sygn. VIII U 427/17/

Organ rentowy uwzględnił powyższy okres nauki w Studium (...) w Ł. od 1 września 1976 roku do dnia 31 sierpnia 1978 roku do okresów nieskładkowych, co pozostaje bez wpływu na przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury.

/bezsporne/

W indeksie widnieje także odbycie praktyki pomocniczej w II semestrze 1977 roku w PP nr 52 w Ł., ul. (...) ze wskazaniem daty odbycia 10 marca 1977 roku i daty potwierdzenia odbycia praktyki 3 czerwca 1977 roku. Za odbycie praktyki wystawiono ocenę.

/indeks – koperta k. 10/

Wnioskodawczyni posiadała pracowniczą książeczkę zdrowia dla celów sanitarno-epidemiologicznych. Na pierwszej stronie książeczki widnieje stempel Przedszkola Nr (...) w Ł., ul. (...). Na drugiej stronie książeczki widnieje natomiast stempel (...) im. S. H. I. – K. w Ł. K. Letnie w P. pow. Z.. Jako pierwszą datę badania lekarskiego wnioskodawczyni wskazano 29 grudnia 1976 roku.

/książeczka zdrowia – koperta k. 13/

Organ rentowy nie uwzględnił wnioskowanych okresów zatrudnienia w charakterze wychowawcy kolonijnego w (...) im. S. H. w Ł. R. K. od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku i od dnia 1 do 31 lipca 1978 roku oraz w Przedsiębiorstwie (...) od dnia 5 lipca do dnia 31 sierpnia 1977 roku, a także okresu zatrudnienia w przedszkolu przyzakładowym przy (...) im. S. H. w Ł. R. K. w charakterze nauczyciela od listopada 1976 roku do czerwca 1977 roku.

/bezsporne/

W okresie od dnia 1 października 1998 roku do dnia 26 maja 1999 roku ubezpieczona w celu uzupełnienia kształcenia kontynuowała naukę na Wydziale Nauk o Wychowaniu (...), uzyskując tytuł licencjata. W chwili podjęcia tej nauki była słuchaczką Kolegium Nauczycielskiego w Z., które na podstawie obowiązujących wówczas przepisów przyjęło wnioskodawczynią jako słuchaczkę. Następnie w okresie od 1 października 1999 roku do dnia 22 czerwca 2001 roku kontynuowała naukę uzyskując tytuł magistra.

/pismo (...) – k. 15, zaświadczenie – k. 12 akt ZUS/

Wnioskodawczyni po dniu 14 listopada 1991 roku pobierała wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy lub zasiłki chorobowe w następujących okresach:

- od dnia 9 listopada 1992 roku do dnia 18 listopada 1992 roku,
- od dnia 15 grudnia 1992 roku do dnia 18 grudnia 1992 roku,
- od dnia 23 marca 1993 roku do dnia 26 marca 1993 roku,
- od dnia 3 kwietnia 1993 roku do dnia 9 kwietnia 1993 roku,
- od dnia 14 lipca 1993 roku do dnia 20 lipca 1993 roku,

- od dnia 21 października 1993 roku do dnia 8 stycznia 1994 roku,
- od dnia 13 stycznia 1994 roku do dnia 24 lutego 1994 roku,
- od dnia 24 lutego 1995 roku do dnia 18 marca 1995 roku,
- od dnia 5 stycznia 1996 roku do dnia 16 stycznia 1996 roku,
- od dnia 28 marca 1996 roku do dnia 5 kwietnia 1996 roku,
- od dnia 3 października 1996 roku do dnia 18 października 1996 roku,
- od dnia 23 października 1997 roku do dnia 15 listopada 1997 roku,
- od dnia 5 listopada 1998 roku do dnia 10 listopada 1998 roku,
- od dnia 15 grudnia 1998 roku do dnia 18 grudnia 1998 roku.

Po uwzględnieniu zasiłków chorobowych po dniu 14 listopada 1991 roku staż pracy wnioskodawczynie w warunkach szczególnych/ szczególnym charakterze hipotetycznie wyniósłby 15 lat, 6 miesięcy i 11 dni.

/karta przebiegu zatrudnienia – k. 40, pismo ZUS – k. 39/

Wnioskodawczynie do dnia 1 stycznia 1999 roku udokumentowała ogólny staż pracy w wymiarze 20 lat, 1 miesiąc i 14 dni, w tym 15 lat, 1 miesiąc i 3 dni okresów składkowych i 5 lat i 11 dni okresów nieskładkowych (ograniczone do 1/3 okresu składkowego).

/bezsporne, karta przebiegu zatrudnienia – k. 8-8 odwrót akt ZUS/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że uwzględnił wnioskodawczynie jako zatrudnienie w szczególnych warunkach 14 lat, 11 miesięcy i 25 dni (przypadające w okresach wskazanych w informacji ZUS).

/decyzje - k. 9-9 odwrót akt ZUS, k. 14 akt ZUS, k. 20-20 odwrót akt ZUS, informacja ZUS – k. 18 akt ZUS/

Organ rentowy wyłączył z powyższego stażu wnioskodawczynie, okresy wypłaconych po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz zasiłku chorobowego. Ogółem liczba okresów niezdolności do pracy wskutek choroby, przypadających po dniu 14 listopada 1991 roku wyniosła 6 miesięcy i 16 dni.

/decyzje - k. 9-9 odwrót akt ZUS, k. 14 akt ZUS, k. 20-20 odwrót akt ZUS, pismo – k. 39, karta przebiegu zatrudnienia – k. 40-40 odwrót/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych oraz częściowo w oparciu o zeznania wnioskodawczynie w zakresie, w jakim zeznawała ona o odbywaniu w okresie od dnia 1 września 1976 roku do dnia 31 sierpnia 1978 roku nauki w Studium (...) w Ł. w trybie dziennym, w ramach którego odbywała praktyki pedagogiczne, w tym na koloniach letnich. Powyższy okres został zresztą uwzględniony w toku postępowania na podstawie decyzji ZUS z dnia 22 czerwca 2017 roku jako okres nieskładkowy, nie mający jednak wpływu na przyznanie prawa do emerytury wcześniejszej.

Sąd odmówił wiary zeznaniom wnioskodawczynie oraz świadków G. R. i Z. C. w zakresie w jakim twierdziły one, że wnioskodawczynie była pracownikiem przedszkola przyzakładowego przy (...) im. S. H. R. – K. w Ł. zatrudnionym na stanowisku nauczyciela od dnia 1 listopada 1976 roku do dnia 30 czerwca 1977 roku, pracownikiem (...) im. S. H. w Ł. R. K. zatrudnionym na stanowisku wychowawcy od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku oraz od dnia

23 lipca do 17 sierpnia 1978 r. na koloniach letnich w P. oraz pracownikiem Przedsiębiorstwa Budownictwa (...) zatrudnionym na stanowisku wychowawcy od dnia 5 lipca do dnia 31 lipca 1977 roku na koloniach letnich w K.. W szczególności Sąd nie uznał za wiarygodne tych zeznań w zakresie, w jakim wskazywały na okoliczność wykonywania przez wnioskodawczynię w spornych okresach czynności pracowniczych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przede wszystkim podkreślić należy, że zeznania świadków G. R. i Z. C., ani też wnioskodawczyni nie znajdują potwierdzenia w szczątkowej dokumentacji ze spornych okresów zatrudnienia. Jedyne dokumenty, jakimi dysponuje odwołująca są zaświadczenie i indeks potwierdzające jedynie odbywanie nauki w Studium (...) w Ł., w ramach którego wnioskodawczyni odbywała praktyki pomocnicze w tym na koloniach letnich w K. od dnia 5 lipca do dnia

31 sierpnia 1977 roku i w P. od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku, za których odbycie wystawiono odpowiednie oceny szkolne, oraz wpis do pracowniczej książeczki zdrowia dla celów sanitarno-epidemiologicznych, w której na pierwszej stronie widnieje stempel Przedszkola Nr (...) w Ł., ul. (...), na drugiej stronie stempel (...) im. S. H. I. – K. w Ł. K. Letnie w P. pow. Z., a także wskazano pierwszą datę badania lekarskiego w dniu 29 grudnia 1976 roku. Jednocześnie ze wskazanego indeksu wynika, że wnioskodawczyni w ramach nauki w Studium odbyła także praktykę pomocniczą w PP nr 52 w Ł., ul. (...) w II semestrze 1977 roku, za którą otrzymała stosowną ocenę, ze wskazaniem daty odbycia 10 marca 1977 roku i daty potwierdzenia odbycia praktyki 3 czerwca 1977 roku (wnioskodawczyni wskazała datę zakończenia rzekomego stosunku pracy z tym podmiotem w dniu 30 czerwca 1977 roku). Nadto żaden z tych dokumentów nie potwierdza, że wnioskodawczyni odbywała praktyki w P. w okresie od dnia 23 lipca do dnia 17 sierpnia 1978 roku. Z treści tych dokumentów nie wynika, że wnioskodawczynię łączył w tym okresie z tymi podmiotami jakikolwiek stosunek pracy. Brak jest natomiast jakiegokolwiek innych dokumentacji osobowej w tym świadectw pracy, zaświadczeń o zatrudnieniu, legitymacji ubezpieczeniowej, czy chociażby umów o pracę, dokumentujących fakt pozostawania w spornych zatrudnieniach. Przedłożona do wniosku umowa o pracę z dnia 2 maja 1977 roku bez dodatkowego dokumentu potwierdzającego fakt podjęcia i zakończenia zatrudnienia, również pozostaje bez wpływu na prawo do świadczenia.

Ponadto zeznania świadków G. R. i Z. C. oraz skarżącej są niespójne. Wskazać należy, że jak przyznała sama wnioskodawczyni nie posiada dokumentacji osobowej za sporne okresy. W zakresie pracy w przykładowym przedszkolu nie pamiętała, czy pracę świadczyła w pełnym wymiarze czasu pracy, ani w jakich godzinach pracy. Podniosła, że pracowała w różnych godzinach, bowiem w tym okresie uczęszczała do Studium w trybie dziennym. Twierdziła nadto, że w indeksie nie ma żadnych zapisów odnoszących się do tego zatrudnienia (mimo, że zapis taki widnieje jednakże w kontekście praktyk pomocniczych w ramach nauki, a przy tym z inną datą zakończenia praktyk niż wskazywała wnioskodawczyni). Także świadek G. R. ogólnikowo wskazywała rzekomy okres zatrudnienia wnioskodawczyni w przedszkolu, tzn. po upływie jednego roku od zatrudnienia świadka (świadek był zatrudniony od września 1975 roku), i że trwał około jednego roku. Świadek nie pamiętała przy tym, czy wnioskodawczyni w tym okresie uczęszczała do Studium, przede wszystkim jednak nie pamiętała, czy wnioskodawczyni świadczyła pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, jednocześnie wskazując, że w przedszkolu odbywały się praktyki studenckie, wreszcie przyznała, że za okres swojego zatrudnienia w przedszkolu ona sama otrzymała świadectwo pracy. Z kolei świadek Z. C. jeszcze bardziej nieprecyzyjnie określiła rzekomy okres zatrudnienia wnioskodawczyni w przedszkolu, tj. na 2 miesiące przed zatrudnieniem świadka (świadek był zatrudniony od września 1978 roku), twierdząc że wnioskodawczyni pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy i że musiała mieć ukończone Studium na stanowisku nauczyciela w przedszkolu, jednocześnie wskazując, że w przedszkolu odbywały się praktyki studenckie, a ona sama otrzymała od pracodawcy świadectwo pracy. W zakresie okresów zatrudnienia na koloniach letnich w P. świadek ten wskazała, że nie wie na podstawie jakiej umowy była organizowana praca na tych koloniach, uważała, że wnioskodawczyni wraz z nią na koloniach letnich przebywała czterokrotnie w latach 1978-1982. Zauważyć należy, że daty wskazane przez świadka w zakresie spornych okresów nie pokrywają się z datami wskazanymi przez wnioskodawczynię. Na ostatnim terminie rozprawy – po przesłuchaniu świadków - wnioskodawczyni domniemywała zaś, że musiała świadczyć pracę w przedszkolu w pełnym wymiarze, skoro inni nauczyciele w takim wymiarze pracowali, a rozbieżność w zakresie dat tłumaczyła tym, że być może nastąpiła pomyłka z jej strony, jak i świadka co do wskazywanych okresów. Wnioskodawczyni nie pamiętała także w zakresie praktyk wakacyjnych na koloniach w K., miejsca i czasu

odbioru wynagrodzenia, czy wynagrodzenie było wyższe czy niższe niż wskazane w umowie, a brak świadectwa pracy nie stanowił dla niej istotnej kwestii. Co do kolonii w P. ubezpieczona nie pamiętała nawet na jakiej podstawie rzekomo świadczyła pracę, a odbycie praktyk w P. w okresie od dnia 23 lipca do 17 sierpnia 1978 roku nie znajduje potwierdzenia w jakichkolwiek dokumentach. Co istotne jednak skarżąca przyznała, że praktyki odbywała w ramach nauki w Studium.

Ostatecznie podkreślić należy, że na okoliczność wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach/szczególnym charakterze odwołująca zgłosiła wyłącznie dwóch świadków, przy czym zeznania tych świadków i wnioskodawczyni, jak wyżej wskazano należało ocenić jako niewiarygodne.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje :

Odwołania zasługują na uwzględnienie i jako takie skutkują zmianą zaskarżonych decyzji.

Stosownie do art. 86 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 roku, poz. 1189 ze zm.) – zwaną w dalszej części Kartą Nauczyciela, nauczyciel oraz członek jego rodziny mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów ustawy, z tym że nauczyciel zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze.

Zgodnie z treścią artykułu 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 roku, poz. 1383 – zwanej dalej ustawą emerytalną, ubezpieczonemu, urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r., przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 55 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. na dzień 1 stycznia 1999 r., osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest 20 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 i 3 pkt 5 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się m.in. nauczycieli, wychowawców lub innych pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela.

Okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zgodnie z art. 184 ust. 1 pkt ustala się zgodnie z przepisami dotychczasowymi tj. treścią rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W myśl § 15 przywołanego rozporządzenia nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1 - 7 ustawy z

26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego pracę w szczególnym charakterze.

Według § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – zwanego w dalszej części rozporządzeniem Rady Ministrów, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach,

wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub charakterze.

Podsumowując, prawo do emerytury na podstawie § 15 oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. i w okresie po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., nauczycielom, wychowawcom lub innym pracownikom pedagogicznym wykonującym pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy Karta Nauczyciela. Nauczyciele urodzeni we wskazanych okresach mogą więc nabyć prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, czyli po osiągnięciu wieku wynoszącego 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn i okresu zatrudnienia odpowiednio 20 i 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, przy czym pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1–7 ustawy Karta Nauczyciela, określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, uważa się pracę w szczególnym charakterze (wyr. SN z 30.7.2003 r., II UK 323/02, OSNP 2004, Nr 11, poz. 197 i z 24.4.2008 r., II UK 262/07, OSNP 2009, Nr 15–16, poz. 211).

Sumując powyższe, aby nabyć prawo do emerytury B. B. musiała spełnić łącznie następujące przesłanki:

- 1) osiągnąć obniżony do 55 lat wiek emerytalny;
- 2) nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego;
- 3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnić:
  - a) co najmniej 15 - letni okres wykonywania prac w szczególnym charakterze oraz
  - b) staż pracy w wymiarze co najmniej 20 lat.

W świetle § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...)
i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok.
i Prawo (...)).

Należy podkreślić, że nabycie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym jest przywilejem w stosunku do nabywania emerytur w powszechnym wieku emerytalnym, dlatego skorzystanie z tego prawa nie może podlegać uznaniu lub opierać się na wykładni rozszerzającej, ale powinno mieć oparcie w ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy, które spełniają prawne wymagania zakwalifikowania określonej pracy jako zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W orzecznictwie (por. np. wyrok z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNAPiUS 1998 nr 21, poz. 638) przyjmuje się, że nie korzysta z uprawnienia do emerytury w niższym wieku emerytalnym pracownik, który nie udowodnił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Z rozważań zawartych w tym orzeczeniu należy wyprowadzić nadto wnioski, iż - ze względu na charakter omawianego świadczenia (wcześniejsza emerytura) - przepisy rozporządzenia należy wyklądać ściśle.

Regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Sąd uprawniony jest

ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 – LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84 – LEX 14625).

Zgodnie natomiast z art. 114 ust. 1 w/w ustawy prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ naprawo do świadczeń lub na ich wysokość.

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, iż wnioskodawczyni spełnia przesłanki ustawowe: co do wieku – B. B. ukończyła 55 lat w dniu

22 lutego 2012 roku, posiadanych okresów składkowych i nieskładkowych oraz nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego. W ocenie Sądu wnioskodawczyni spełnia również warunek co do posiadania 15 lat pracy w szczególnym charakterze.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał w zaskarżonych decyzjach, że skarżąca nie udowodniła 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uwzględnił wykonywanie pracy przez B. B. jako pracę w szczególnych warunkach – prawidłowo winno być w szczególnym charakterze (praca nauczycielska), w wymiarze 14 lat, 11 miesięcy i 25 dni, przypadających w okresach wskazanych w informacji ZUS w aktach rentowych (k.18), z wyłączeniem okresów wypłacanych po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków chorobowych.

- od dnia 9 listopada 1992 roku do dnia 18 listopada 1992 roku,
- od dnia 15 grudnia 1992 roku do dnia 18 grudnia 1992 roku,
- od dnia 23 marca 1993 roku do dnia 26 marca 1993 roku,
- od dnia 3 kwietnia 1993 roku do dnia 9 kwietnia 1993 roku,
- od dnia 14 lipca 1993 roku do dnia 20 lipca 1993 roku,
- od dnia 21 października 1993 roku do dnia 8 stycznia 1994 roku,
- od dnia 13 stycznia 1994 roku do dnia 24 lutego 1994 roku,
- od dnia 24 lutego 1995 roku do dnia 18 marca 1995 roku,
- od dnia 5 stycznia 1996 roku do dnia 16 stycznia 1996 roku,
- od dnia 28 marca 1996 roku do dnia 5 kwietnia 1996 roku,
- od dnia 3 października 1996 roku do dnia 18 października 1996 roku,
- od dnia 23 października 1997 roku do dnia 15 listopada 1997 roku,
- od dnia 5 listopada 1998 roku do dnia 10 listopada 1998 roku,
- od dnia 15 grudnia 1998 roku do dnia 18 grudnia 1998 roku.

Organ rentowy nie uznał natomiast wnioskodawczyni do ogólnego stażu pracy (w tym też w szczególnym charakterze) okresu zatrudnienia od dnia 1 listopada 1976 roku do dnia

30 czerwca 1977 roku w przedszkolu przyzakładowym przy (...) im. S. H. R. – K. w Ł. oraz okresów zatrudnienia w (...) im. S. H. w Ł. R. K. od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku oraz od dnia 23 lipca do 17 sierpnia 1978 r. na

koloniach letnich w P. i w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) od dnia 5 lipca do dnia 31 lipca 1977 roku na koloniach letnich w K., z uwagi na brak udowodnienia tych okresów.

W związku z powyższym w pierwszej kolejności należy zauważyć, iż ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach (Dz. U. Nr 121, poz. 1264), która weszła w życie w dniu 1 lipca 2004 roku, do artykułu 32 dodano ustęp 1a. Zgodnie z pkt 1 tego przepisu przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Mając na względzie fakt, iż art. 32 ust. 1a pkt 1 wprowadza odmienną zasadę ustalania okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, która nie jest i nie była wcześniej wskazana w treści art. 184 cytowanej ustawy, zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy ma ustalenie wzajemnej relacji pomiędzy wskazanymi przepisami, a w szczególności relacji pomiędzy funkcjonowaniem zasady *lex posteriori derogat priori* w obliczu zasady ochrony praw nabytych.

O ile skutki wprowadzenia przepisu art. 32 ust 1a ustawy są oczywiste dla stosunków powstałych po dniu 1 lipca 2004 roku, jak również stosunków zakończonych przyznaniem prawa do wcześniejszej emerytury przed tym dniem, o tyle wprowadzenie wskazanego przepisu budzi poważne wątpliwości w zakresie zasad obliczania okresów pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w pozostałych przypadkach, a więc dla pracowników, którzy albo spełnili warunki wskazane w art. 184 ustawy emerytalnej dopiero po dniu 1 lipca 2004 roku albo dla pracowników, którzy wprawdzie spełnili warunki z art. 184 ustawy przed dniem 1 lipca 2004 roku, ale nie osiągnęli przed tą datą wymaganego wieku emerytalnego.

Doniosłość problemu nie uszła uwadze Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 8 lutego 2007 roku (II UZP 14/2006, opubl. w OSNP 2007/13-14 poz. 199) uznał art. 184 ustawy o emeryturach i rentach za samoistną podstawę prawa do emerytury bez względu na chwilę osiągnięcia wieku emerytalnego (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 18 lipca 2007 r., I UK 62/2007, opubl. w OSNP 2008/17-18, poz. 269). W uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, iż art. 184 ustawy o emeryturach i rentach winien znaleźć zastosowanie do tych ubezpieczonych, którzy w dniu 1 stycznia 1999 roku osiągnęli pełny staż ubezpieczeniowy, w tym wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego. Z kolei art. 32 ust. 1a ustawy znajduje zastosowanie do tych ubezpieczonych, którzy chociażby jeden z tych okresów osiągnęli po wejściu w życie ustawy, nie później niż do dnia 31 grudnia 2007 roku. W orzeczeniu tym wskazano również, że ubezpieczeni, do których ma zastosowanie art. 184 ustawy, mogą realizować prawo do emerytury na „starych” zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego, nawet jeśli wiek ten osiągną po dniu 31 grudnia 2007 roku. W uzasadnieniu powyższych tez Sąd Najwyższy wskazał, że w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach stworzono w istocie odrębną kategorię ubezpieczonych, co znajduje potwierdzenie w art. 24 ustawy, w którym ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 roku, zatrudnieni w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zostali wyłączeni z regulacji emerytur pomostowych.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż do chwili wejścia w życie przepisu art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze obejmował zarówno okresy składkowe jak i nieskładkowe, jeśli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Stanowisko takie potwierdził m. in. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 roku (sygn. akt III UZP 10/03, opubl. w OSNP 2004/5, poz. 87), wskazując, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające od dnia wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji rent i emerytur (t.j. po dniu 14 listopada 1991 roku).

Wskazane orzecznictwo prowadzi zatem do wniosku, iż treść art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej znajduje zastosowanie do osób, które przed dniem 1 lipca 2004 roku nie spełniły wszystkich warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. W piśmiennictwie przekonująco jednak podnosi się, że poprzez sformułowanie „wszystkie

warunki” rozumieć należy warunki wskazane w treści art. 184 ustawy emerytalnej. Nie obejmuje ono zatem warunku osiągnięcia przez ubezpieczonego przed dniem 1 lipca 2004 roku wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 i 46 ustawy emerytalnej, gdyż byłoby to zbyt daleko idące i pomijałoby ochronę prawa tymczasowego, ukierunkowanego na przyszłe świadczenia (por. głosę K. S. do wyroku Sądu Najwyższego z 17 września 2007 r., III UK 51/2007, opubl. w OSP 2009/10, poz. 111, str. 779).

Innymi słowy, kobiety, które w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej wypełniły warunki stażu szczególnego (15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze) oraz stażu ogólnego (co najmniej 20 lat okresu składkowego i nieskładkowego) nabywają prawo do wcześniejszej emerytury w oparciu o art. 184 ustawy emerytalnej i to nawet w sytuacji, gdy wiek emerytalny osiągnęły już po dniu 1 lipca 2004 roku. Art. 32 ust 1a ustawy nie znajduje zatem do takich osób zastosowania.

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 roku (II UK 313/2009, opubl. w OSNP 2011/19-20, poz. 260), w art. 184 ustawy emerytalnej ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki wskazane w tym przepisie i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym. Nastąpił zatem pewien stan związania, polegający na zobowiązaniu się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Z tego względu przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Wskazane rozważania doprowadziły Sąd Najwyższy do stwierdzenia, iż wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 roku określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 roku.

Podzielając w pełni powyższy pogląd należy zauważyć, iż znajduje on dodatkowe potwierdzenie w treści art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, gdzie ustawodawca w zakresie wieku emerytalnego o którym mowa w ust. 1 tego artykułu, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury – odsyła do przepisów dotychczasowych, a więc obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 roku.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zatem stwierdzić, iż zgodnie z niekwestionowanymi ustaleniami dokonanymi w toku postępowania, na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawczyni wykazała okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 20 lat, 1 miesiąc i 14 dni, w tym 15 lat, 1 miesiąc i 3 dni okresów składkowych i 5 lat i 11 dni okresów nieskładkowych (ograniczone do 1/3 okresu składkowego). Ponadto według organu rentowego, skarżąca wykazała łącznie 14 lat, 11 miesięcy i 25 dni stażu pracy w szczególnym charakterze, z którego to okresu wyłączono okresy zasiłkowe w łącznym wymiarze 6 miesięcy i 16 dni (niekwestionowane przez stronę odwołującą wyliczenie ZUS). Zgodnie zatem z obowiązującymi w dniu 1 stycznia 1999 roku zasadami, nakazującymi do okresu pracy w szczególnych warunkach/ szczególnych warunkach wliczać zarówno okresy składkowe jak i nieskładkowe przypadające po dniu wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji rent i emerytur - należało uznać, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawczyni spełniła wynikające z treści art. 184 ustawy emerytalnej oraz z treści § 15 w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze warunki stażu szczególnego (co najmniej 15 lat pracy w szczególnym charakterze) oraz stażu ogólnego (co najmniej 20 lat okresu składkowego i nieskładkowego). W tej sytuacji zastosowanie wobec wnioskodawczyni wskazanych w treści art. 32 ust 1a pkt 1 ustawy emerytalnej zasad obliczania okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nakazujących przy ustalaniu okresu takiego zatrudnienia nie uwzględnianie okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa – było nieuprawnione, albowiem w świetle poczynionych wcześniej rozważań, przepis ten nie miał zastosowania do odwołującej się.

Dlatego też w ocenie Sądu nie należy odliczać od stażu pracy wnioskodawczyni

w szczególnym charakterze, okresu pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby i zasiłków po dniu 14 listopada 1991 roku. Po uwzględnieniu tych okresów staż pracy wnioskodawczynie w szczególnym charakterze wynosi 15 lat, 6 miesięcy i 11 dni (niekwestionowane przez stronę odwołującą hipotetyczne wyliczenie ZUS).

Na marginesie należy wskazać, że Sąd nie uznał jako okresu pracy w szczególnym charakterze okresów zatrudnienia B. B. w przedszkolu przykładowym przy (...) im. S. H. R. – K. w Ł. od dnia 1 listopada 1976 roku do dnia 30 czerwca 1977 roku, w (...) im. S. H. w Ł. R. K. od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku i od dnia 23 lipca do 17 sierpnia 1978 r. na koloniach letnich w P. oraz w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) od dnia 5 lipca do dnia 31 lipca 1977 roku na koloniach letnich w K.. Brak jest jakiegokolwiek miarodajnej dokumentacji pracowniczej dotyczącej tychże okresów, a zeznania świadków przesłuchanych w sprawie nie potwierdziły jednoznacznie tych okresów zatrudnienia. Nawet, gdyby hipotetycznie okresy te można było uznać za okresy zaliczające się do stażu ogólnego wnioskodawczynie, to brak jakiegokolwiek podstaw do ich uznania za okresy pracy w szczególnym charakterze. Zarówno wnioskodawczynie jak i świadkowie zeznali w sposób niespójny co do ewentualnego świadczenia przez wnioskodawczynię pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z ustaleń wynika natomiast, że większość wskazanych wyżej okresów miała miejsce w ramach odbywania przez wnioskodawczynię praktyk pomocniczych w ramach nauki w Studium (...) w trybie dziennym, co zostało potwierdzone w indeksie wnioskodawczynie. Zauważyć natomiast należy, że organ rentowy w toku postępowania – mocą decyzji z dnia 22 czerwca 2017 roku - uwzględnił okres nauki w Studium (...) od dnia 1 września 1976 roku do dnia 31 sierpnia 1978 roku, jako okres nieskładkowy, który w myśl art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej został ograniczony do 1/3 okresów składkowych, co pozostało bez wpływu na przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. W ocenie Sądu brak jest natomiast podstaw do uwzględnienia wskazanych okresów do stażu pracy w szczególnym charakterze, gdyż fakt wykonywania tych prac nie został w sposób wystarczający udokumentowany w tym w zakresie ich wykonywania w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy, ustanowionym dla danego stanowiska pracy (§ 2 rozporządzenia).

Poza tym wnioskodawczynie, co najistotniejsze nie udowodniła, że w tych okresach wykonywała pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy Karta Nauczyciela. Tak jak już wyżej podniesiono prawo do emerytury na podstawie § 15 oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przysługuje urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. i w okresie po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., nauczycielom, wychowawcom lub innym pracownikom pedagogicznym wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy Karta Nauczyciela.

Zauważyć należy, że art. 1 ustawy Karta Nauczyciela - placówki i podmioty, w których zatrudnienie jest pracą nauczycielską w rozumieniu przywołanych wyżej przepisów, wymienia w sposób enumeratywny. Podmioty, w których wnioskodawczynie podnosiła, że w spornym okresie czasu wykonywała pracę wychowawcy, bez wątpienia nie mieszczą się w tym katalogu.

Ś. konstrukcja przepisu art. 1 ustawy Karta Nauczyciela nie zezwala na jego wykładnię rozszerzającą poprzez uwzględnienie również innego zatrudnienia, choćby w myśl odrębnych przepisów podlegało ono zaliczeniu do pierwszej kategorii zatrudnienia (obecnie do zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze). Inaczej mówiąc do okresów pracy w szczególnym charakterze nie można nauczycielowi zaliczyć żadnego innego okresu niż dokładnie w tym przepisie wyszczególnionego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1986 r., sygn. III UZP 56/85, opubl. OSNC 1986/12/203; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 października 2013 r., sygn. III AUA 329/13, opubl.).

W tym miejscu podkreślić należy, że zgodnie z art. 6 k.c. to na wnioskodawczynie spoczywał ciężar dowodowy w niniejszej sprawie. Oparcie polskiej procedury cywilnej na zasadzie kontrydiktoryjności jedynie w wyjątkowych przypadkach dozwala Sądowi na podjęcie czynności mających na celu pobudzenie inicjatywy stron, a zasadą w tym zakresie jest samodzielne dążenie uczestników postępowania do wykazania prawdziwości podnoszonych twierdzeń. Jeżeli twierdzenie istotne dla rozstrzygnięcia nie zostanie udowodnione, to o merytorycznym rozstrzygnięciu sprawy

decyduje rozkład ciężaru dowodu. Zatem strona, na której spoczywa ciężar dowodu, ponosi ryzyko ujemnych skutków niedopełnienia swoich obowiązków w tym zakresie. Sąd Okręgowy uznał również, zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996 roku, iż nie jest zarówno zobowiązany, jak i uprawniony do przeprowadzenia dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (patrz wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996 roku, I CKU 45/96, OSNC 1997/6-7/76). Tymczasem wnioskodawczyni nie wykazała za pomocą zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, że w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę zaliczaną do prac w warunkach szczególnych.

Istotnym jest jednak, iż wyłącznie okresów od dnia 1 listopada 1976 roku do dnia 30 czerwca 1977 roku, od dnia 11 czerwca do dnia 5 lipca 1977 roku oraz od dnia 23 lipca do 17 sierpnia 1978 roku z okresu zatrudnienia w szczególnym charakterze nie ma jednak wpływu na ocenę, że B. B. udowodniła okres zatrudnienia w szczególnym charakterze w wymiarze powyżej 15 lat.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wnioskodawczyni złożyła wniosek o emeryturę w dniu 24 października 2016 roku, wiek 55 lat uzyskała w dniu 22 lutego 2012 roku, a zatem prawo do emerytury należało przyznać B. B. od dnia 1 października 2016 roku tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżone decyzje i orzekł sentencji.

K.W.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego, wypożyczając akta rentowe.

19.02.2018r